

Leugenshorst 4 te Wijhe

- Quicksan flora en fauna in het kader van de Wet natuurbescherming –

Opdrachtgever	VanWestreenen B.V.
Datum veldbezoek	26 augustus 2020
Kenmerk rapport	Q2020.108- Quicksan flora en fauna Leugenshorst 4 te Wijhe
Datum rapport	8 september 2020
Versie	V1.0
Auteur	K.H. Eymael
Controle	ing. J.M. de Wever

EcoTierra-ecologisch adviesbureau

Postadres: Abraham Teerlinkstraat 10, 7424 DM Deventer

Bezoekadres: Engelenburgstraat 57, 7391 MV Twello

www.ecotierra.nl

info@ecotierra.nl

0570-597418

Draagvlak voor natuur is de basis voor natuurbescherming

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van de opdrachtgever en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden vervaelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, digitale kopie of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven. EcoTierra- ecologisch adviesbureau is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van EcoTierra- ecologisch adviesbureau; opdrachtgever vrijwaart EcoTierra- ecologisch adviesbureau voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

INHOUDSOPGAVE

SAMENVATTING

1 INLEIDING	5
1.1 AANLEIDING	5
1.2 DOELSTELLING	5
1.3 VOLLEDIGHEID ONDERZOEK	5
1.4 GELDIGHEIDSDUUR RAPPORT	5
2 ONDERZOEKSOPZET	6
2.1 BRONNENONDERZOEK	6
2.2 VELDBEZOEK	6
3 PLANGEBIED EN BEOOGDE INGREPEN	6
3.1 PLANGEBIED	7
3.2 GEWENSTE TOEKOMSTIGE SITUATIE EN VOORGENOMEN INGREPEN	11
4 BEVINDINGENONDERZOEK	12
4.1 BEVINDINGEN BRONNENONDERZOEK	12
4.2 BEVINDINGEN VELDONDERZOEK	12
5 EFFECTENBEOORDELING	15
5.1 EFFECTEN BESCHERMDE GEBIEDEN/ HOUTOPSTANDEN	15
5.2 EFFECTEN SOORTEN	15
6 CONCLUSIE EN VRIJBLIJVEND ADVIES	18
6.1 CONCLUSIE	18
6.2 VRIJBLIJVEND ADVIES	19

BIJLAGEN

1. Wettelijk kader
2. Lijst beschermde soorten
3. Jaarrond beschermde nesten
4. Bronnen

SAMENVATTING

In opdracht van VanWestreenen B.V. heeft EcoTierra- ecologisch adviesbureau aan de Leugenshorst 4 te Wijhe (gemeente Olst-Wijhe) een quickscan flora en fauna uitgevoerd in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb).

Het plangebied is gelegen in het buitengebied van Wijhe en betreft drie opstallen op het perceel en de directe omgeving ervan.

De initiatiefnemer is voornemens om de aanwezige opstallen te amoveren ten behoeve van de realisatie van een nieuwe woning. In het kader van de voorgenomen ingrepen zullen mogelijk enkele bomen worden gekapt. Oppervlaktewateren zullen niet worden gedempt. Het plangebied zal landschappelijk worden ingepast door onder andere de aanplant van bomen.

De ingrepen vinden plaats in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden.

Onderhavige quickscan is gebaseerd op een bronnenonderzoek en een veldbezoek. Het veldbezoek heeft op 25 augustus 2020 plaatsgevonden.

Op basis van het uitgevoerde onderzoek kan worden geconcludeerd dat:

- Het plangebied buiten het Natuurnetwerk Nederland ligt en er in Overijssel geen externe werking van toepassing is. Verdere toetsing aan het NNN wordt niet noodzakelijk geacht.
- Er geen significante aantasting wordt verwacht op soorten die voor de meest nabijgelegen Natura2000-gebieden zijn aangewezen (Wnb- Natura2000-soorten);
- Er niet aan stikstof getoetst is (Wnb-Natura2000-stikstof). Mogelijk is een AERIUS-berekening noodzakelijk;
- Er geen gevolgen zijn aangaande het onderdeel Wnb- houtopstanden;
- Er geen nadelige gevolgen zijn aangaande streng en strikt beschermde soorten of hun beschermde verblijfplaats (Wnb-soorten);
Een ontheffing niet noodzakelijk is;
Er geen nader onderzoek hoeft plaats te vinden;
Er twee kasten voor steenuil dienen te worden opgehangen;
- Voor algemeen voorkomende soorten een algemene vrijstelling geldt als het ruimtelijke ingrepen betreft;
- De zorgplicht altijd van toepassing is.

1 INLEIDING

In opdracht van VanWestreenen B.V. heeft EcoTierra- ecologisch adviesbureau aan de Leugenshorst 4 te Wijhe (gemeente Olst-Wijhe) een quickscan flora en fauna uitgevoerd in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb).

1.1 Aanleiding

De initiatiefnemer is voornemens om de aanwezige opstallen te amoveren ten behoeve van de realisatie van een nieuwe woning. In het kader van de voorgenomen ingrepen zullen mogelijk enkele bomen worden gekapt. Oppervlaktewateren zullen niet worden gedempt. Het plangebied zal landschappelijk worden ingepast.

In verband met de Wet natuurbescherming (Wnb) is het noodzakelijk om voorafgaande aan ruimtelijke ingrepen en inrichting te toetsen of de geplande activiteiten geen negatief effect hebben op beschermde plant- en/of diersoorten en leefgebieden.

1.2 Doelstelling

Het doel van onderhavige quickscan is inzicht geven of de voorgenomen activiteiten een overtreding van de vigerende natuurwetgeving tot gevolg hebben.

Om dit inzicht te verkrijgen worden de volgende vragen beantwoord;

- zijn er binnen het plangebied beschermde dier- en plantsoorten aangetroffen en/of worden deze verwacht?
- wat is de juridische status van deze soorten?
- hebben de voorgenomen activiteiten een (significant) negatief effect op deze soorten?
- ligt het plangebied in of nabij beschermde natuurgebieden, zoals het NNN of Natura2000-gebieden?
- wat zijn de gevolgen en dienen er (mitigerende) maatregelen genomen te worden?
- dient er een nader onderzoek uitgevoerd te worden?
- dient er een ontheffing aangevraagd te worden?

1.3 Volledigheid onderzoek

Een quickscan is een momentopname en kan slechts in beperkte mate uitsluitel geven over de aan- of afwezigheid van soorten. Het kan voorkomen dat soorten niet worden waargenomen tijdens het veldbezoek.

Aan de hand van expert-judgement en bekende ecologische principes zal een inschatting worden gemaakt over het wel of niet voor kunnen komen van beschermde plant- en diersoorten. Verder is de quickscan geen veldinventarisatie. Veldinventarisaties omvatten meerdere opnamerondes die seizoensgebonden zijn en volgens standaardmethoden worden uitgevoerd.

1.4 Geldigheidsduur rapport

Afhankelijk van de aangetroffen soorten is de rapportage drie of vijf jaar geldig. Voor Habitatrichtlijnsoorten en vogels met een jaarrond beschermd dient maximaal drie jaar als geldigheidsduur te worden gehanteerd met als voorwaarde dat er weinig (fysieke) veranderingen hebben plaatsgevonden in het plangebied.

2 ONDERZOEKSOPZET

In onderhavige quickscan is de locatie gescreend op de aanwezigheid van beschermde plant- en diersoorten. Er is gestart met een bronnenonderzoek en vervolgens is de locatie bezocht.

2.1 Bronnenonderzoek

Alvorens het terrein is bezocht zijn diverse (digitale) verspreidingsatlassen (waaronder NDFF) geraadpleegd. De waarnemingen zijn gedaan tussen 2015 en 2020. Hierdoor is indicatief een beeld verkregen of er streng en strikt beschermde soorten voorkomen in het kilometer-/uurhok waarin het plangebied is gelegen.

Diverse kaarten (waaronder NNN, Natura2000 en Natuurbeheerplan) van de provinciale site geo.overijssel.nl zijn geraadpleegd in augustus 2020.

Op internet is gezocht naar openbare rapportages van ecologische onderzoeken die in de directe omgeving van onderhavig plangebied zijn uitgevoerd.

De lokale uilenwerkgroep is via STONE (Steenuilenoverleg Nederland) benaderd om informatie over uilen binnen het plangebied en de directe omgeving in te winnen.

2.2 Veldbezoek

Het plangebied is op 25 augustus 2020 overdag bezocht. Ten tijde van het veldbezoek was het bewolkt bij een temperatuur van rond de 19°C.

Het plangebied was ten tijde van het veldbezoek geheel toegankelijk. De directe omgeving van het plangebied is tijdens het veldbezoek eveneens bekeken. Tijdens het onderzoek zijn de initiatiefnemers geïnterviewd.

Tijdens het veldonderzoek is zoveel mogelijk concrete informatie verzameld met betrekking tot de aan- of afwezigheid van beschermde soorten (zicht- en geluidswaarnemingen, sporenonderzoek naar de aanwezigheid van pootafdrukken, graafsporen, nesten, holen, uitwerpselen, haren en dergelijke).

Het onderzoek is uitgevoerd door ecoloog K.H. Eymael met een relevante MBO4 opleiding (ecologie en wildlife management). Tevens worden door de ecologen van EcoTierra-ecologisch adviesbureau diverse relevante cursussen gevolgd, symposia en congressen bezocht en diverse vakbladen en nieuwsbrieven gelezen om de laatste ontwikkelingen te volgen. De onderzoeker is in het bezit van diverse certificaten, waaronder de cursus diersporen voor ecologen (Weylin Tracking).

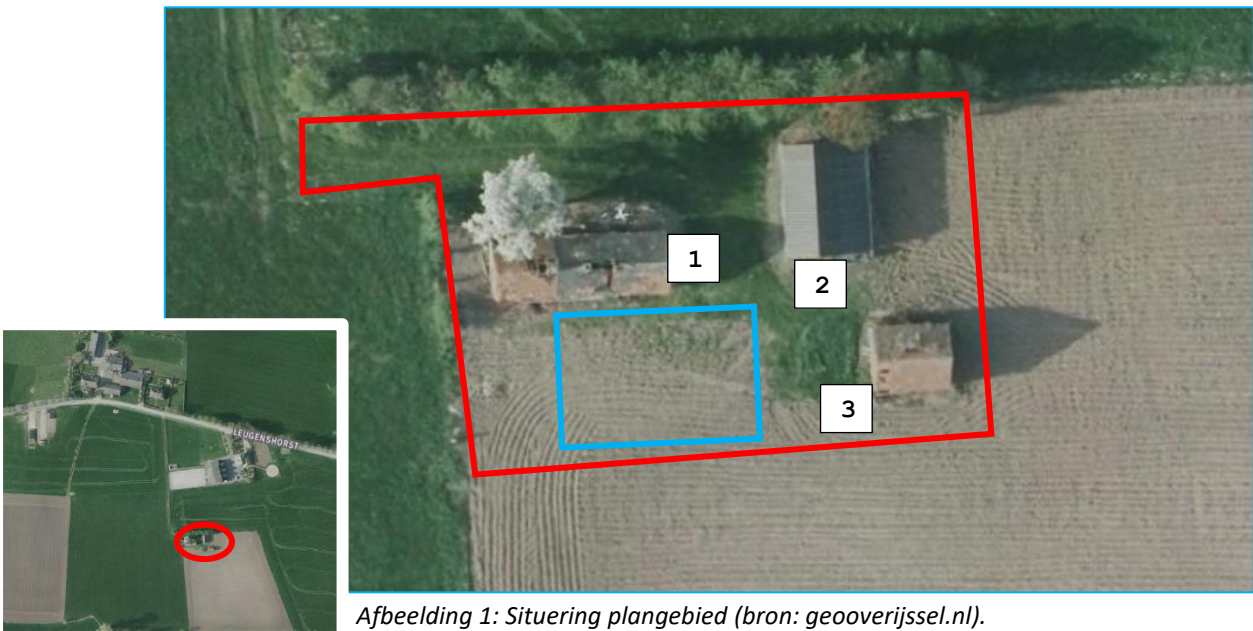
3 PLANGEBIED EN BEOOGDE INGREPEN

In dit hoofdstuk zijn de onderzoekslocatie en de voorgenomen activiteiten beschreven. Op onderstaande afbeelding is het plangebied weergegeven waarbinnen de activiteiten daadwerkelijk plaatsvinden.

3.1 Plangebied

Het plangebied is gelegen in het buitengebied van Wijhe en betreft drie opstallen op het perceel. De opstallen betreffen een oude boerderij (1), een schuur (2) en een oude veestal (3). De woonboerderij verkeert in een vervallen staat. Zo is het dak (pannendak zonder dakbeschot) op meerdere plaatsen deels ingestort en zijn de vloeren aan het wegzakken. De opstal heeft geen spouw. De schuur bestaat voornamelijk uit hout met een dak van asbest. Er zijn geen isolatiepanelen aanwezig. De oude veestal beschikt over een pannendak zonder dakbeschot. Er is geen spouw aanwezig. Het blauwe kader in afbeelding 1 is ongeveer waar de nieuwe woning gebouwd zal worden.

De directe omgeving bestaat uit agrarische percelen en opstallen.

Afbeelding 1: Situering plangebied (bron: geooverijssel.nl).

Foto's: Indrukken plangebied. Opstal 1. Woonboerderij.

Foto's: Indrukken plangebied. opstal 1. Woonboerderij.

Foto's: Indrukken plangebied. opstal 1. Woonboerderij, binnen.

Foto's: Indrukken plangebied. opstal 2. Schuur.

Foto's: Indrukken plangebied. opstal 2. Schuur.

Foto's: Indrukken plangebied. opstal 3. Schuur binnen.

Foto's: Indrukken plangebied. opstal 3. Oude veestal.

Foto's: Indrukken plangebied. opstal 3. Oude veestal, binnen.

Foto's: Indrukken plangebied. Nieuwbouwlocatie woning.

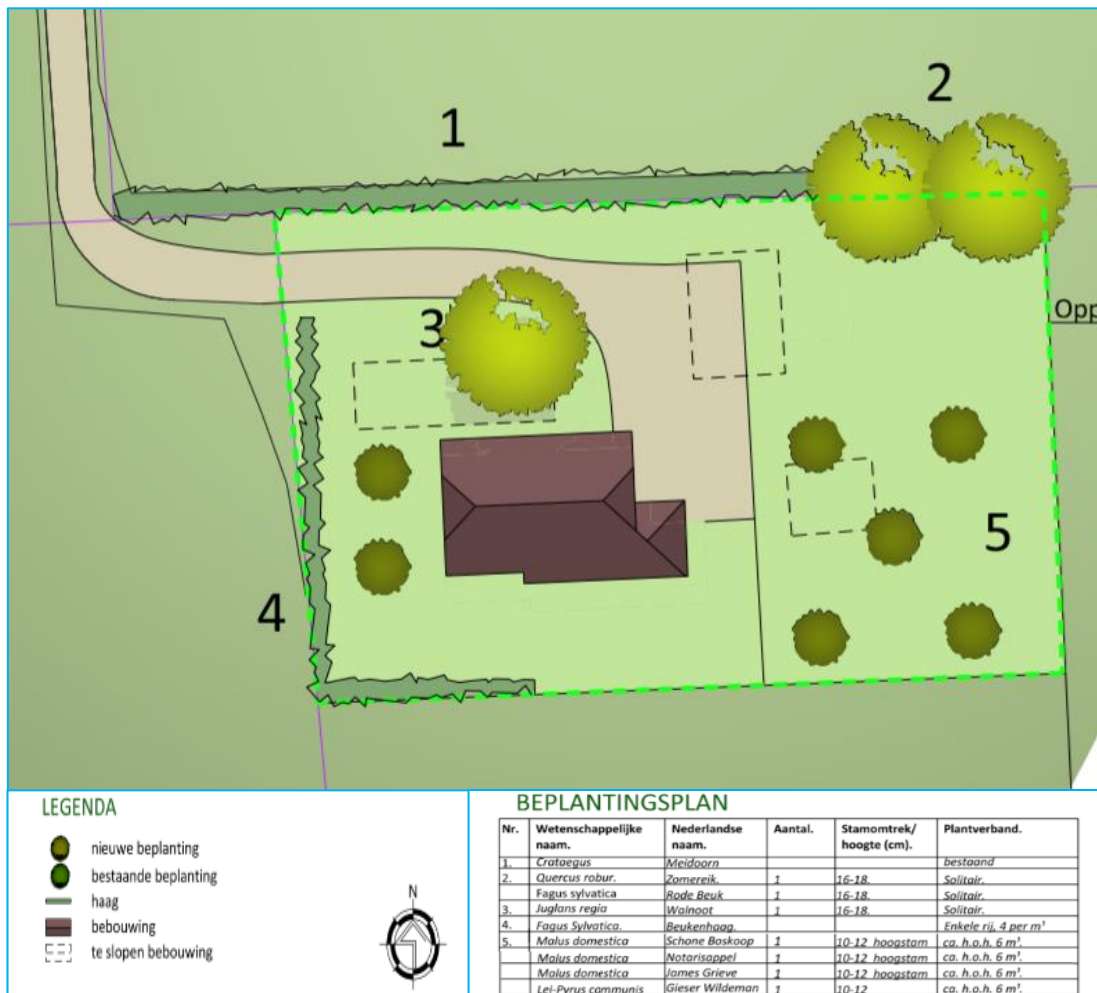

Foto's: Indrukken directe omgeving.

3.2 Gewenste toekomstige situatie en voorgenomen ingrepen

De initiatiefnemer is voornemens om de aanwezige opstallen te amoveren ten behoeve van de realisatie van een nieuwe woning. In het kader van de voorgenomen ingrepen zullen mogelijk enkele bomen worden gekapt. Oppervlaktewateren zullen niet worden gedempt. Het plangebied zal landschappelijk worden ingepast door onder andere de aanplant van bomen.

De ingrepen vinden plaats in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden.

Afbeelding 2: Plattegrond gewenste situatie. (bron: VanWestreenen BV).

4 BEVINDINGENONDERZOEK

Hieronder worden de bevindingen van het bronnenonderzoek en vervolgens de bevindingen van het veldonderzoek besproken.

4.1 Bevindingen bronnenonderzoek

Het plangebied ligt buiten de begrenzing van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) en heeft geen Natuurbeheertypen meegekregen in het vigerende Natuurbeheerplan. Het plangebied betreft geen weidevogelgebied.

Het plangebied is niet gelegen binnen een straal van 3.000 (ruim 3.700) meter van een Natura2000-gebied.

Volgens de geraadpleegde bronnen (betreft vaak bronnen die met kilometer- of uurhokken werken) kunnen er in de omgeving soorten (niet uitputtend opgesomd en relevant voor plangebied) als das, eekhoorn, steenmarter, gewone, ruige dwergveermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis, baardvleermuis, watervleermuis, meervleermuis, franjestaart, steenuil, huismus, gierzwaluw en roek voorkomen.

Er zijn geen relevante rapportages gevonden van planlocaties in de directe omgeving van onderhavige planlocatie.

Als onderdeel van het bronnenonderzoek is contact geweest met de lokale uilenwerkgroep. De uilenwerkgroep gaf aan dat er binnen een straal van 500 meter twee kasten voor steenuil hangen. Eén van de twee kasten, ergens aan de Lierderholthuisweg, is ieder jaar bezet.

4.2 Bevindingen veldonderzoek

Interview

De initiatiefnemer kon geen relevante informatie geven.

Flora

Beschermde flora is niet aangetroffen in het plangebied. Het plangebied bestaat grotendeels uit bebouwing en verharding. Aangetroffen soorten betreffen voornamelijk cultivars en soorten die groeien op voedselrijke en verstoorde gronden.

Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn binnen het plangebied en de omgeving diverse vogels waargenomen zoals boerenzwaluw, koolmees, zwarte kraai, ekster, houtduif en steenuil. Tijdens het onderzoek zijn geen huismussen waargenomen.

De opstallen op het perceel beschikken niet over een pannendak met dakbeschot, isolatiepanelen en/of andere geschikte openingen. Jaarrond beschermde nesten van soorten als huismus en gierzwaluw zijn derhalve niet te verwachten. Er zijn dan ook geen sporen van dergelijke soorten aangetroffen. Er zijn in of aan de opstallen eveneens geen nesten van boeren- of huiszwaluwen aangetroffen.

In de woonboerderij zijn tijdens het onderzoek een beperkt aantal veren, fecaliën en braakballen van steenuil aangetroffen. Tevens is er ook een roestende steenuil aangetroffen.

Foto's: Veren en fecaliën van steenuil en de plek waar de steenuil zat te roesten.

De woonboerderij is tijdens het onderzoek grondig onderzocht op beschutte ruimtes/ holtes waar de steenuil nestlocaties kan hebben. Dergelijke plekken zijn niet aanwezig. Tevens zijn er geen aanwijzingen (veel braakballen, veren, prooiresten en dergelijke) aangetroffen die een nestlocatie doen vermoeden.

Exemplaren of sporen van andere uilen zijn tijdens het onderzoek niet aangetroffen.

In de aanwezige bomen zijn geen horsten van roofvogels aangetroffen. Ook zitten er geen holtes in waar bijvoorbeeld de steenuil een nest kan hebben. Het plangebied betreft, gezien de geschikte omgeving, geen significant foerageergebied voor roofvogels en uilen.

Algemeen voorkomende soorten zonder jaarrond beschermd nest kunnen broeden in de opstallen op het perceel en de nabijgelegen groenstructuren.

Grondgebonden zoogdieren

In de woonboerderij zijn uitwerpselen aangetroffen van een steenmarter. Gezien het beperkte aantal uitwerpselen, de staat waarin de woonboerderij verkeerd (open en tochtig) en het ontbreken van veilige ruimtes maakt dat de woonboerderij geen kraamlocatie zal betreffen. Mogelijk gebruikt de steenmarter de locatie als dagrustplaats. Er is tijdens het onderzoek geen exemplaar gezien of gehoord.

Foto: Aangetroffen uitwerpselen van steenmarter in de woonboerderij.

Het ontbreekt het plangebied aan bosschages, struwelen, houtstapels en dergelijke elementen waardoor verblijfplaatsen van andere (kleine) marterachtigen niet te verwachten zijn. Tevens zal het plangebied geen dienst doen als essentieel leefgebied voor marterachtigen. Er zijn dan ook geen sporen van (kleine) marterachtigen aangetroffen. De omgeving is wel geschikt voor o.a. kleine marterachtigen.

In de mogelijk te kappen bomen zijn geen nesten van eekhoorn aangetroffen. Er zijn eveneens geen geschikte holten aanwezig waarvan boomarter gebruik kan maken.

Ook voor de in Overijssel niet-vrijgestelde egel lijken er door de afwezigheid van elementen als takkenhopen en dekkend groen geen nest- en/of verblijfloccaties aanwezig te zijn binnen het daadwerkelijke plangebied. De beperkte groenstructuren zijn onderzocht op sporen en exemplaren. Er zijn geen sporen en exemplaren waargenomen. De soort kan wel in de omgeving worden verwacht.

Algemeen voorkomende soorten zoals haas, konijn, ree, vos en huis- en veldmuis kunnen worden verwacht binnen en nabij het plangebied.

Vleermuizen

De aanwezige opstallen zijn niet geschikt bevonden voor vleermuizen. De opstallen hebben geen spouw, pannendak met dakbeschot, gevelbetimmering waarachter geschikte ruimtes aanwezig zijn of andere plekken die geschikt zouden kunnen zijn voor gebouwbewonende vleermuizen. Tevens zijn de opstallen, mede door de slechte staat waarin ze verkeren, te tochtig en koud voor vleermuizen.

Er zijn binnen het plangebied geen geschikte bomen (met holtes, scheuren of loszittend schors) aanwezig. Verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen zijn derhalve uitgesloten.

De verwachting is dat er gefoerageerd wordt door vleermuizen binnen het plangebied. Essentiële vliegroutes worden binnen het daadwerkelijke plangebied niet verwacht.

Amfibieën, reptielen en vissen

Er is geen oppervlaktewater aanwezig binnen het plangebied. De aanwezigheid van vissen en voortplantingswater van amfibieën kan derhalve worden uitgesloten.

Mogelijk dat algemeen voorkomende soorten weggekropen zitten onder het groen rondom de opstallen en elementen als planken en dergelijke. ER zijn tijdens het onderzoek geen exemplaren waargenomen.

Het plangebied is niet geschikt bevonden voor reptielen door het ontbreken van geschikt leefgebied (zoals broeihopen en geschikt landhabitat).

Ongewervelden/ overige soorten

Het ontbreken van specifieke habitats zoals heide en (laag)veen, grote rivieren en oude, rottende eiken maakt dat de veelal veeleisende Habitatrichtlijnsoorten en exemplaren van de nationaal beschermde soorten van ongewervelden en overige soorten niet te verwachten zijn. Die soorten hebben vaak specifieke ecologische eisen die in dergelijke plangebieden beperkt aanwezig zijn.

5 EFFECTENBEOORDELING

Hieronder zijn de effecten van de voorgenomen ingrepen op eventueel aanwezige beschermde gebieden en de aanwezige flora en fauna getoetst aan de Wet natuurbescherming.

5.1 Effecten beschermde gebieden/ houtopstanden

Het plangebied ligt buiten de begrenzing van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). De provincie hanteert geen externe werking als het gaat om het NNN, de Nee-tenzij toets is derhalve niet aan de orde.

Het plangebied is niet gelegen nabij een Natura2000-gebied. Er zal derhalve geen rechtstreekse aantasting (veroorzaakt door bijvoorbeeld licht, trillingen, geluid of menselijke aanwezigheid) of indirecte aantasting (door bijvoorbeeld verdroging) plaatsvinden op soorten die voor omliggende Natura2000-gebieden zijn aangewezen. Thema's als vermessing/ verzuring (stikstof) vallen niet onder de reikwijdte van onderhavige quickscan flora en fauna. Mogelijk dient er in het kader van de Wnb-Natura2000 een AERIUS-berekening uitgevoerd te worden. Bevoegd gezag zal hierover moeten oordelen.

Er worden in het kader van de voorgenomen ingrepen mogelijk enkele bomen gekapt. Het onderdeel 'houtopstanden' van de Wet natuurbescherming is in onderhavige situatie niet van toepassing is, daar er geen houtopstand wordt gekapt (houtopstand is onder andere gedefinieerd als een eenheid van bomen of struiken met een oppervlakte van ten minste 1.000 m² of een rijbeplanting die meer dan 20 bomen omvat).

5.2 Effecten soorten

Er wordt in het kader van de vigerende wetgeving nagegaan of beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen door het project opzettelijk worden aangetast (vernield, beschadigd of ongeschikt gemaakt) of dat dieren opzettelijk worden verontrust, verjaagd of gedood. Verder is er gekeken of er invloeden zijn die leiden tot een verminderde geschiktheid als foerageergebied waarbij het een zodanig belang betreft dat bij het wegvallen van deze functie ook vaste rust en verblijfplaatsen niet langer kunnen functioneren.

Flora

Tijdens het veldbezoek zijn er binnen het plangebied geen beschermde wilde vaatplanten aangetroffen.

Er zijn derhalve geen negatieve effecten te verwachten aangaande deze soortgroep.

Vogels

Er zijn geen jaarrond beschermde nesten waargenomen binnen het daadwerkelijke plangebied.

De steenuil heeft een roestplek in de woonboerderij. Gezien het feit er binnen 500 meter door steenuilen gebroed wordt, er maar een beperkt aantal sporen aanwezig zijn, een steenmarter de opstal bezoekt en de opstal niet beschikt over dakbeschot, isolatiepanelen en/ of andere beschutte ruimtes is een nestlocatie van steenuilen niet te verwachten. Op basis van de beperkte hoeveelheid sporen wordt verondersteld dat de roestplek niet veelvuldig wordt gebruikt. Derhalve is de verwachting dat de steenuil in de omgeving meerdere roestplekken heeft. De roestplek dient bij voorkeur echter wel gemitigeerd te worden.

Ter compensatie van de roestplek zullen er twee steenuilkasten opgehangen te worden in de buurt van het plangebied. De initiatiefnemer heeft aangegeven hier geen problemen mee te hebben. De lokale uilenwerkgroep kan helpen bij het plaatsen van de kasten. Hiervoor kan STONE (steenuilenoverleg Nederland) (regio West- Overijssel) geraadpleegd worden door een e-mail te sturen naar de heer A. J. Stevens (e-mailadres: albertjanstevens@hotmail.com). Bij de sloop dient verzekerd te zijn dat er geen steenuilen aanwezig zijn in de opstal. Tevens dient er uiteraard buiten het broedseizoen van vogels gewerkt te worden.

Binnen het plangebied zijn diverse vogels of nesten van vogels waargenomen die een zogenaamd categorie 5 nest (nesten die als jaarrond beschermde verblijfplaats kunnen worden gekwalificeerd indien geen c.q. onvoldoende alternatieve locaties aanwezig zijn) hebben, zoals koolmees en ekster. Deze soorten hebben in onderhavige situatie echter voldoende alternatieve broedplekken in de omgeving. Tevens is de verwachting dat ze in de toekomst weer kunnen broeden binnen het plangebied. Er is derhalve geen sprake van een jaarronde bescherming.

Het plangebied betreft geen significant foerageergebied voor roofvogels en uilen.

Mogelijk wordt er door vogelsoorten zonder jaarrond beschermde nesten gebroed binnen het plangebied. De voorgenomen ingrepen (sloop en nieuwbouw) mogen geen bezette nesten vernietigen of verstoren, derhalve dienen ze te starten voor de aanvang van het broedseizoen of geheel buiten deze periode plaats te vinden (broedseizoen loopt globaal van begin maart tot en met juli/ augustus, afhankelijk van soort en weersomstandigheden).

Er zijn geen negatieve effecten te verwachten aangaande vogels, mits de genoemde voorwaarden wordt nageleefd.

Grondgebonden zoogdieren

Er zijn geen soorten, of verblijfplaatsen ervan, waargenomen die zijn beschermd bij de Habitatrichtlijn of niet zijn vrijgesteld door de provincie (zie bijlage 1 voor vrijgestelde soorten). Er is wel een mogelijke dagrustplaats van de steenmarter aanwezig in de woonboerderij. Gezien het beperkte aantal sporen lijkt deze plek niet veelvuldig gebruikt te worden. Het exemplaar zal zeker meerdere van dergelijke plekken hebben binnen zijn of haar territorium. Dit wordt bevestigd door de afwezigheid van een exemplaar tijdens het veldonderzoek. Een dergelijke plek is derhalve niet beschermd bij de Wnb. In het kader van de zorgplicht dient voorzichtig gewerkt te worden. Voor de sloop van de opstal dient er vastgesteld te zijn dat er geen exemplaar aanwezig is.

Mogelijk komen er algemeen voorkomende soorten voor. Algemeen voorkomende soorten zijn door de provincie vrijgesteld van de verbodsbepalingen als het een ruimtelijke ingreep of inrichting betreft. Wel geldt de zorgplicht voor dergelijke soorten.

Er zijn geen negatieve effecten te verwachten aangaande grondgebonden zoogdieren, mits de zorgplicht wordt nageleefd.

Vleermuizen

Door het ontbreken van geschikte opstallen en bomen zijn er geen vaste verblijf- of voortplantingsplaatsen te verwachten binnen het plangebied. Er zal door vleermuizen gefoerageerd worden binnen en nabij het plangebied. Foerageergebied is alleen beschermd wanneer dit gebied noodzakelijk is om de functionaliteit van een vaste verblijfplaats te behouden. In onderhavige situatie zal dit niet aan de orde zijn.

Er gaan geen vliegroutes verloren het kader van onderhavig project.

Er zijn geen negatieve effecten te verwachten aangaande vleermuizen.

Amfibieën, reptielen en vissen

Binnen het plangebied zijn geen exemplaren waargenomen of vaste verblijf- of voortplantingsplaatsen vastgesteld van soorten die zijn beschermd bij de Habitatrictlijn of nationaal beschermde soorten die niet zijn vrijgesteld door de provincie.

Er zijn geen negatieve effecten te verwachten aangaande deze soortgroepen.

Ongewervelden/ overige soorten

Binnen het plangebied zijn geen vaste verblijf- of voortplantingsplaatsen van soorten die zijn beschermd bij de Habitatrictlijn of voorkomen op de 'nationale lijst'.

Er zijn geen negatieve effecten te verwachten aangaande overige soorten.

De zorgplicht (art 1.11 Wnb)

De zorgplicht houdt in dat eenieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving

Voor alle soorten geldt een zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aan deze soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen. De kwetsbare perioden zijn niet voor alle verschillende soortgroepen gelijk. Als "veilige" periode voor alle groepen geldt in het algemeen de periode van half oktober tot eind november, de periode waarin de voortplantingstijd achter de rug is en dieren als de egel en amfibieën nog niet in winterslaap zijn. Bovendien zijn de houtduiven uit het laatste legsel dan waarschijnlijk ook al uitgevlogen.

Indien vooraf bekend is dat werkzaamheden moeten worden uitgevoerd binnen de kwetsbare perioden van de betreffende soorten, is het zaak ervoor te zorgen dat het gebied tegen die tijd geschikt is als leefgebied voor die soorten.

6 CONCLUSIE EN VRIJBLIJVEND ADVIES

6.1 Conclusie

Onderdeel	Overtreding Wnb/ overige wetgeving	Nader onderzoek naar/ vervolg actie	Periode	Mitigatie
NNN	Nee	Nee	N.v.t.	N.v.t.
Natuurbeheertypen	Nee	Nee	N.v.t.	N.v.t.
Natura2000 -soorten	Nee	Nee	N.v.t.	N.v.t.
- stikstof	Mogelijk, niet aan getoetst	AERIUS berekening	N.v.t.	N.v.t.
Houtopstanden	Nee	Nee	N.v.t.	N.v.t.
Flora	Nee	Nee	N.v.t.	N.v.t.
Vogels - Jaarrond beschermde nesten	Nee	Nee	N.v.t.	N.v.t.
Steenuil - Functioneel leefgebied	Nee Roestplek sporadisch gebruikt	Ophangen twee steenuilenkasten	Zo spoedig mogelijk. Bij voorkeur door uilenwerkgroep	-Twee steenuilkasten nabij ophangen - bij sloop zeker stellen dat er geen exemplaar aanwezig is
- Niet jaarrond beschermde nesten	Nee	Nee	N.v.t.	N.v.t.
	Nee	Zorgplicht	Broedseizoen loopt globaal van 15 maart tot (en met) augustus	Ingrepen buiten broedseizoen uitvoeren of starten
Grondgebonden zoogdieren Habitatrichtlijn en Nationaal - Verblijfplaatsen	Nee	Nee	N.v.t.	N.v.t.
Steenmarter - Functioneel leefgebied	Nee Mogelijke dagrustplaats	Nee	N.v.t.	Zorgdragen dat er geen exemplaar aanwezig is tijdens sloop
	Nee	Nee	N.v.t.	N.v.t.
Vleermuizen - Vaste verblijfplaatsen Opstallen	Nee	Nee	N.v.t.	N.v.t.
- Vaste verblijfplaatsen Bomen	Nee	Nee	N.v.t.	N.v.t.
- Essentieel foerageergebied	Nee	Nee	N.v.t.	N.v.t.
- Essentiële vliegroute	Nee	Nee	N.v.t.	N.v.t.
Amfibieën/ reptielen/vissen	Nee	Nee	N.v.t.	N.v.t.
Ongewervelden/ overige soorten	Nee	Nee	N.v.t.	N.v.t.
Vrijgestelde soorten en alle overige dieren en planten	Nee	Zorgplicht	Altijd	- Zoveel mogelijk werken buiten kwetsbare periodes als kraam- en winterperiode.

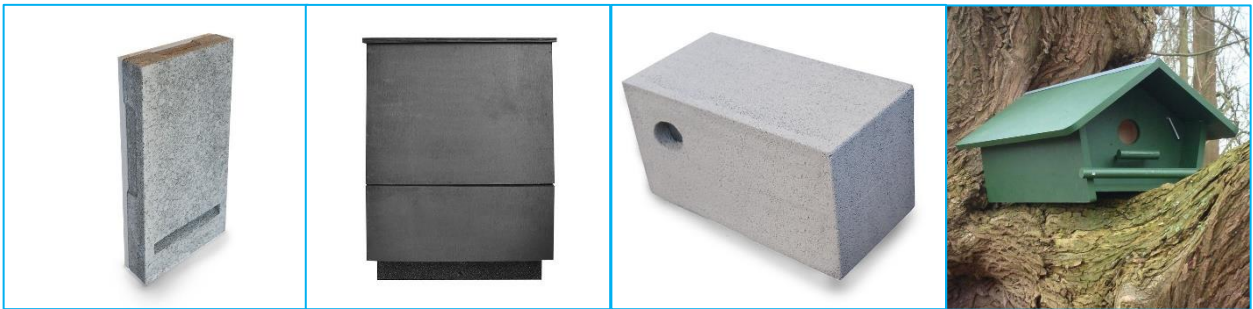
6.2 Vrijblijvend advies

Bij de nieuwbouw kan rekening worden gehouden met gebouwbewonende soorten. Er kunnen bijvoorbeeld speciale nestkasten voor de huismus en vleermuizen worden ingebouwd of worden aangebracht. Over dit zogenaamde natuur-inclusief bouwen is tegenwoordig veel te vinden op internet.

Een goede site om informatie en inspiratie op te doen is www.bouwnatuurinclusief.nl.

Tevens dienen er twee steenuilen kasten te worden opgehangen. Een voorbeeld van een steenuilenkast is te vinden op onderstaande foto's.

Het is raadzaam om wel een ecooloog/ ter zake kundige (uilenwerkgroep) bij aanschaf en plaatsing te betrekken opdat er het hoogste rendement uit de kasten gehaald kan worden.

Voorbeelden voorzieningen vleermuizen, huismus en steenuil (bron: Faunaprojecten.nl en vivara.nl).

BIJLAGE 1

WETTELIJK KADER

Wet natuurbescherming (Wnb)

De Flora- en faunawet is op 1 januari 2017 overgaan in de Wet natuurbescherming (Wnb). Deze wet dient ter vervanging van de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Boswet en heeft als doel te komen tot één integrale en vereenvoudigde regeling van de natuurbescherming. Hierbij is de Europese regelgeving als uitgangspunt genomen. In de wet is nog steeds een deling van bescherming van soorten en gebieden (Natura2000).

Soortenbescherming

De Wet natuurbescherming kent een apart beschermingsregime voor soorten van de Vogelrichtlijn, een apart beschermingsregime voor soorten van de Habitatrictlijn, het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn en een apart beschermingsregime voor andere soorten, die vanuit nationaal oogpunt beschermd worden.

Alle vogels, in totaal ruim 700 soorten, zijn beschermd (Vogelrichtlijn). Sommige soorten genieten een extra bescherming onder het verdrag van Bern of is het nest ervan jaarrond beschermd. Daarnaast worden ongeveer 230 overige Europese en nationale soorten beschermd.

- Verbodsbepalingen

Elk van deze beschermingsregimes kent zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffing van de verboden.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wn	Beschermingsregime soorten Habitatrictlijn § 3.2 Wn	Beschermingsregime andere soorten § 3.3 Wn
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen

Bron: Brochure Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen, ministerie EZ, versie 1.3 december 2016). De verbodsbepalingen voor vogels en Habitatrictlijnsoorten in de Wet natuurbescherming

sluiten vrijwel één op één aan bij de bepalingen uit de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. De verbodsbepalingen zijn gericht op de bescherming van individuen van soorten.

Verstoring van vogels is niet verboden indien de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort (artikel 3.1 lid 4 en lid 5). Het is aan de initiatiefnemer om zich ervan te vergewissen – en waar nodig aan te kunnen tonen – dat de op zich versturende activiteit geen bedreiging vormt voor de vogelsoort en aldus niet leidt tot verslechtering van de staat van instandhouding van de betreffende soort. Het verbod om dieren opzettelijk te doden of te vangen en het verbod om vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of vernielen, is niet van toepassing op de bosmuis, huisspitsmuis of veldmuis, voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden (artikel 3.10 lid 3).

Opzettelijkheid

In de Wet natuurbescherming is bij meer verbodsbepalingen dan onder de Flora- en faunawet het opzetvereiste toegevoegd, in lijn met de artikelen van de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn. In de Flora- en faunawet was alleen sprake van het opzetvereiste bij verontrusting (art 10). Hierdoor was de Flora- en faunawet strenger dan de verbodsbepalingen van de Habitatrichtlijn. Niet-opzettelijke handelingen waarbij de verbodsbepalingen overtreden worden, zijn nu niet langer verboden. Daarbij is van belang dat het Europees Hof van Justitie in zijn jurisprudentie heeft bepaald dat onder opzet ook voorwaardelijke opzet moet worden begrepen⁶⁾: *“Daarvan is sprake als iemand een handeling verricht en daarbij bewust de aanmerkelijke kans aanvaardt dat zijn gedragingen schadelijke gevolgen hebben voor een dier of plant...”*.

- Ontheffing of vrijstelling

Om af te mogen wijken van de verbodsbepalingen via een ontheffing of vrijstelling moet aan drie criteria zijn voldaan:

- Ten eerste mag alleen van de verbodsbepaling afgeweken worden als er geen andere bevredigende oplossing voor de handeling mogelijk is.
- Ten tweede moet tegenover de afwijking van het verbod een in de wet genoemd belang staan. De wet geeft voor de verschillende beschermingsregimes aan wat die belangen zijn.
- Ten slot mag de ingreep geen afbreuk doen aan de staat van instandhouding van de soort.

De drie criteria op grond waarvan van de verbodsbepalingen afgeweken kan worden, zijn eveneens uit deze twee richtlijnen overgenomen. Dat betekent dat de verbodsbepalingen niet overtreden mogen worden, tenzij men een ontheffing kan krijgen (het zogenoemde ‘nee, tenzij-principe’).

Als aan deze drie vereisten voldaan is, kan een ontheffing worden verleend. Voor een aantal handelingen zijn bovendien vrijstellingenmogelijk, bijvoorbeeld in de vorm van een provinciale verordening of een gedragscode.

Vrijstellingen kunnen in principe gelden voor alle drie de beschermingsregimes. Vrijstellingen van verbodsbepalingen zoals die gelden voor Vogelrichtlijn- of Habitatrichtlijnsoorten, kunnen alleen verleend worden voor in de Europese Vogelrichtlijn of Europese Habitatrichtlijn genoemde belangen. Om soorten vrij te stellen, zal altijd voldaan moeten zijn aan de vereisten van de wet, met name de afweging dat de vrijstelling geen afbreuk mag doen aan het streven de populatie van de betrokken soort in hun natuurlijk verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan (voor Habitatrichtlijnsoorten en andere soorten) dan wel dat de vrijstelling niet leidt tot verslechtering van de staat van instandhouding van vogelsoorten.

Belangen voor ontheffingsverlening of vrijstelling onder de Wet natuurbescherming

Voor vogels beschermd onder de Vogelrichtlijn kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
- in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
- ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
- ter bescherming van flora of fauna;
- voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt,
- om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan.

Voor soorten beschermd onder de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern of het Verdrag van Bonn kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
- in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
- voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of
- om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.

Voor andere, 'nationaal' beschermde soorten kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- de belangen die gelden voor soorten van de Habitatrichtlijn zoals hierboven genoemd;
- in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daaropvolgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;
- ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
- ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied,
- in het algemeen belang van de betreffende soort.

Provinciale staten kunnen vrijstelling van de verbodsbepalingen verlenen. Dit moet worden geregeld in een provinciale verordening. In de verordening of regeling staat aangegeven voor welke verbodsbepalingen, voor welke handelingen en voor welke soorten de vrijstelling geldt. Onder meer op basis van regionale verschillen in de staat van instandhouding van soorten kunnen de vrijgestelde soorten per provincie verschillen.

Op basis van door PS vastgestelde provinciale verordeningen d.d. 1 december 2019

Nederlandse Naam	Wetenschappelijke Naam	Drenthe	Flevoland	Friesland	Gelderland	Groningen	Limburg	Noord-Brabant	Noord-Holland	Overijssel	Utrecht	Zeeland	Zuid-Holland	Ministerie EZ (AMvB RN art 3.31)
Zoogdieren														
Aardmuis	<i>Microtus agrestis</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Bosmuis*	<i>Apodemus sylvaticus</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Bunzing	<i>Mustela putorius</i>	x	x	x		x	x				x	x	x	x
Dwergmuis	<i>Micromys minutus</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Dwergspitsmuis	<i>Sorex minutus</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Egel	<i>Erinaceus europaeus</i>	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x
Eekhoorn	<i>Sciurus vulgaris</i>						x1							
Gewone bosspitsmuis	<i>Sorex araneus</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Haas	<i>Lepus europeus</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Hermelijn	<i>Mustela erminea</i>	x	x	x		x	x				x		x	x
Huisspitsmuis*	<i>Crocidura russula</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Molmuis	<i>Arvicola scherman</i>						x							
Ondergrondse woelmuis	<i>Pitymys subterraneus</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Ree	<i>Capreolus capreolus</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Rosse woelmuis	<i>Clethrionomys glareolus</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Steenmarter	<i>Martes foina</i>			x			x2							
Tweekleurige bosspitsmuis	<i>Sorex coronatus</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x
Veldmuis*	<i>Microtus arvalis</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Vos	<i>Vulpes vulpes</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Wezel	<i>Mustela nivalis</i>	x	x	x		x	x				x		x	x
Wild zwijn	<i>Sus scrofa</i>							x						
Woelrat	<i>Arvicola terrestris</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Amfibieën en reptielen														
Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Hazelworm	<i>Anguis fragilis</i>						x3							
Kleine watersalamander	<i>Triturus vulgaris</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Levendbarende hagedis	<i>Zootoca vivipara</i>						x4							
Meerkikker	<i>Pelophylax ridibundus (Rana ridibunda)</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Middelste groene kikker / Bastaardkikker	<i>Pelophylax klepton esculentus (Rana esculenta)</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

* voor deze soorten daarnaast algemene vrijstelling in/op gebouwen en bijbehorende erven Wnb 3.10.3e lid

x1 = vrijstelling geldt in de periode maart- april en juli tot en met november

x2 = vrijstelling geldt in de periode 15 augustus tot en met februari

x3 = vrijstelling geldt in de periode juli, augustus en september

x4 = vrijstelling geldt in de periode 15 augustus tot en met 15 oktober

Opmerking bij Friesland: in de stukken wordt ook vrijstelling gegeven voor de mol, maar deze is niet beschermd onder de Wnb.

wettelijke belangen:		Drenthe	Flevoland	Friesland	Gelderland	Groningen	Limburg	Noord-Brabant	Noord-Holland	Overijssel	Utrecht	Zeeland	Zuid-Holland	Ministerie EZ (AMvB RN art 3.31)
3.10.2.a / Rnb 3.31.d	ikv RO en gebruik van gebieden	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
3.10.2.d	voorkomen onnodig lijden		x								x			
3.10.2.e / Rnb 3.31.b	ikv beheer of onderhoud landbouw of bosbouw	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x
3.10.2.f / Rnb 3.31.a	ikv beheer of onderhoud overig	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
3.10.2.g	ikv beheer of onderhoud landsch kwaliteiten bepaald gebied	x	x	x	x		x	x		x	x	x	x	
3.10.2.i / Rnb 3.31.c	bestendig gebruik					x								x
(geldt alleen voor amfibieën) ikv bescherming wilde flora, fauna & habitats														

(Bron: Website Ecologica, december 2019).

- Gedragscode

Voor regulier voorkomende werkzaamheden en ruimtelijke ontwikkeling kan een vrijstelling van de verbodsbepalingen mogelijk zijn als u handelt conform een goedgekeurde gedragscode. Het kan gaan om handelingen in het kader van bestendig beheer of onderhoud, bestendig gebruik en ruimtelijke ontwikkeling of inrichting. Zo is het onder de Wet natuurbescherming mogelijk om via een gedragscode Europees beschermde vogel- en andere dier- en plantensoorten vrij te stellen bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, mits er sprake is van een bij respectievelijk Vogelrichtlijn of Habitatrichtlijn genoemd belang. In een gedragscode is beschreven hoe zorgvuldig gewerkt wordt opdat schade aan beschermde dieren en planten wordt voorkomen of tot een minimum beperkt.

Gedragscodes zijn bedoeld voor organisaties die in hun reguliere taken of activiteiten regelmatig met de wet te maken hebben. Elke sector kan een gedragscode opstellen en laten goedkeuren. Wanneer een gedragscode is goedgekeurd, kan eenieder die aantoonbaar in overeenstemming met de betreffende gedragscode handelt, zonder ontheffing de handelingen verrichten. Er kan gecontroleerd worden of er gehandeld wordt volgens de gedragscode. Dat dient aangetoond te worden; de bewijslast dat er correct wordt gehandeld ligt bij de initiatiefnemer.

Gedragscodes worden goedgekeurd door de Minister van EZ, in overleg met de provincies. De goedkeuring geldt voor een periode van maximaal vijf jaar.

- Ecologisch onderzoek laten uitvoeren

Voordat de beoogde ingreep kan plaatsvinden dient inzichtelijk gemaakt te zijn dat er door de ingreep geen overtreding zal plaatsvinden van de Wet natuurbescherming.

Meestal wordt eerst een zogenaamde quickscan (natuurtoets) flora en fauna uitgevoerd. Uit dit onderzoek dient naar voren te komen of er vervolgstappen genomen dienen te worden. De vervolgstappen kunnen bestaan uit een nader onderzoek, het nemen van mitigerende maatregelen en/ of het aanvragen van een ontheffing.

De bepalingen van de Wet natuurbescherming zijn alleen van toepassing als op of rondom de locatie waar de werkzaamheden gaan plaatsvinden beschermde planten en/of dieren voorkomen of als zich daar hun nesten, voortplantingsplaatsen of rustplaatsen bevinden.

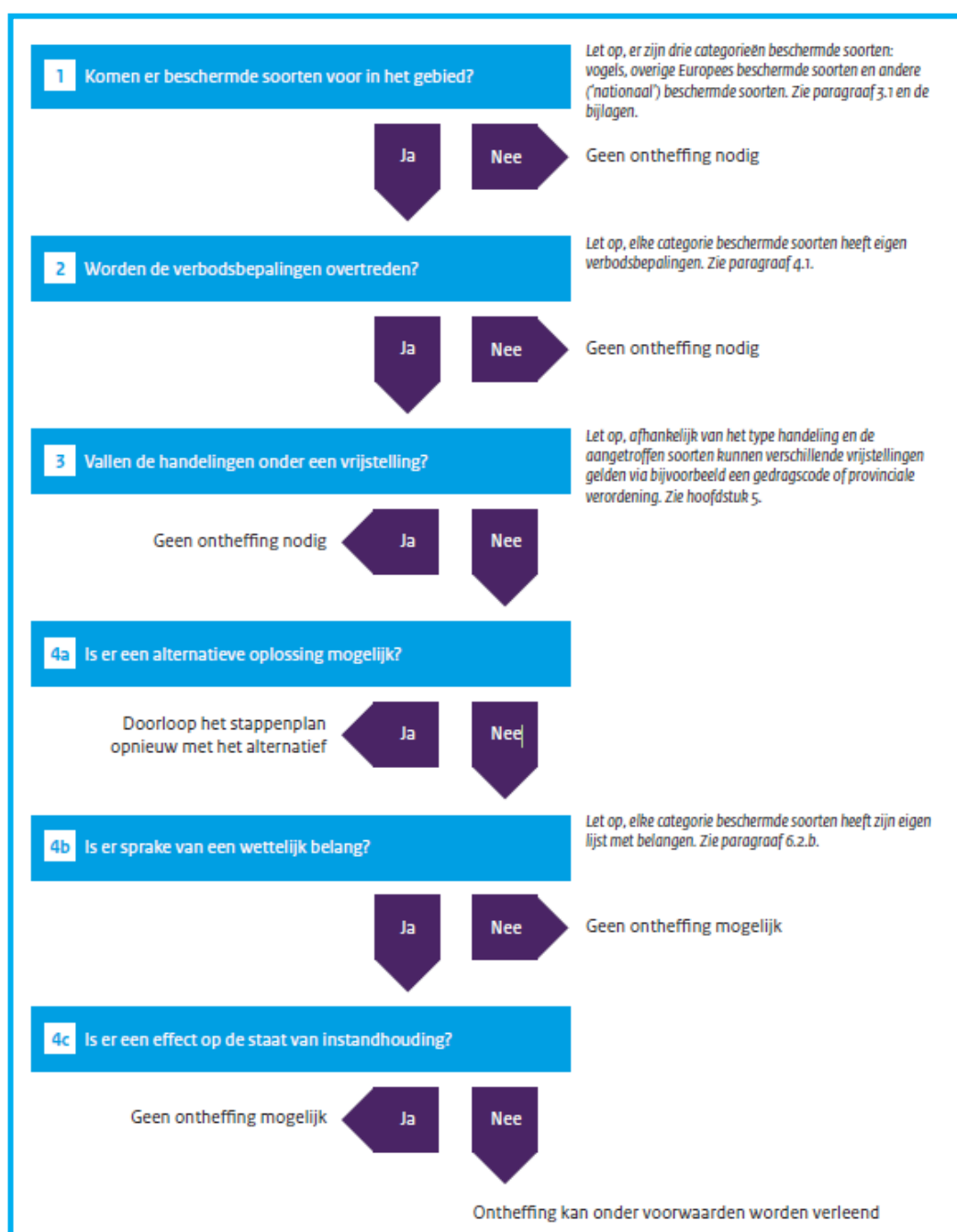
Het plangebied is het gebied waar de daadwerkelijke handeling wordt uitgevoerd. Afhankelijk van de kenmerken van de activiteit kunnen storende factoren ook optreden buiten het plangebied. Denk aan verstoring door geluid, waardoor bijvoorbeeld het verbod om soorten opzettelijk te verstoren wordt overtreden.

Hoe groot het onderzoeksgebied is hangt dan ook af van de invloedssfeer van de werkzaamheden. Het onderzoeksgebied is vaak groter dan het plangebied.

Andere leefgebieden van een diersoort, zoals foerageergebieden of vaste vliegroutes, worden volgens de uitleg van het Guidance document niet beschermd, tenzij deze samenvallen met de voortplantings- of rustplaatsen. Jurisprudentie maakt echter duidelijk dat in het geval van Habitatrichtlijnsoorten het zodanig verstoren van vaste vliegroutes en/of beschadigen van foerageergebied dat de soort om die reden deze vaste voortplantings- of rustplaatsen (die buiten het plangebied zijn gelegen) zal verlaten, wel onder het verbod van de Habitatrichtlijn valt).

De redenering hierbij is dat bij een dergelijke verstoring de ecologische functionaliteit van de voortplantings- of rustplaatsen niet meer gegarandeerd is. In deze gevallen is dan ook artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming van toepassing.

Het ministerie van Economische Zaken heeft een stappenplan opgesteld die door initiatiefnemers doorlopen dient te worden.

Bron: Brochure Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen, ministerie EZ, versie 1.3 december 2016).

Natura2000 (gebiedsbescherming)

Gebieden die bescherming genieten zijn Natura2000-gebieden (Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden).

Handelingen binnen beschermde gebieden die de wezenlijke kenmerken van het gebied aantasten, zijn in principe verboden en worden slechts onder strikte voorwaarden toegestaan. Bij ruimtelijke ingrepen in de nabije omgeving van de beschermde gebieden moet worden bepaald in hoeverre de externe werking van de ingreep een effect heeft op het beschermde gebied. Indien er negatieve effecten te verwachten zijn, bijvoorbeeld door een toename van stikstofdepositie, dient er een vervolgonderzoek plaats te vinden. Mogelijk dient er een vergunning Wnb aangevraagd te worden.

Houtopstanden

De bescherming van houtopstanden is geregeld in hoofdstuk 4 van de Wet natuurbescherming.

Het is verboden houtopstanden geheel of gedeeltelijk te vellen of te doen vellen, zonder voorafgaande melding bij de provincie. Een houtopstand is hierbij gedefinieerd als een eenheid van bomen of struiken met een oppervlakte van ten minste 1.000 vierkante meter of een rijbeplanting die meer dan 20 bomen omvat. De wet schrijft verder voor dat wanneer een houtopstand geheel of gedeeltelijk is geveld, de grond binnen drie jaar moet worden herbeplant.

Bovenstaande bescherming geldt niet voor alle houtopstanden. De regels zijn niet van toepassing op houtopstanden op erven of in tuinen, op fruitbomen, op windschermen om boomgaarden, op naaldbomen bedoeld om te dienen als kerstbomen, op kweekgoed, op bepaalde beplantingen van wilgen of populieren, op bepaalde beplantingen bedoeld voor de productie van houtige biomassa en op houtopstanden binnen de, bij besluit van de gemeenteraad, vastgelegde grenzen van de bebouwde kom. Ook voor het dunnen van een houtopstand gelden de regels niet.

De provincie kan regels stellen ten aanzien van de meldingsplicht en de plicht tot herbeplanting. Ook kan de provincie een ontheffing verlenen ten behoeve van herbeplanting op andere grond. Verder kan de provincie ontheffing verlenen en kan de provincie bij verordening vrijstelling verlenen van zowel de meldingsplicht als de plicht tot herbeplanting.

Nationaal Natuur Netwerk/ Natuurnetwerk Nederland (NNN)

De bescherming van het Nationaal Natuurnetwerk/ Natuurnetwerk Nederland (NNN, de voormalige EHS) komt voort uit de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte. Het netwerk kan in verschillende provincie andere benamingen hebben, zo heet de NNN in provincie Gelderland het Gelders Natuurnetwerk (GNN) en in Noord-Brabant het Natuurnetwerk Brabant.

Dit NNN is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. Het NNN kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur.

In het NNN liggen: bestaande natuurgebieden (waaronder Natura2000, gebieden waar nieuwe natuur aangelegd wordt, landbouwgebieden (beheerd volgens agrarisch natuurbeheer) en ruim 6 miljoen hectare grote wateren: meren, rivieren, de kustzone van de Noordzee en de Waddenzee.

In het netwerk geldt voor nieuwe ontwikkelingen het 'nee, tenzij'-principe. Ruimtelijke ingrepen zijn niet toegestaan, tenzij er geen alternatieven zijn. Ook moeten de ontwikkelingen een groot openbaar belang hebben. De schadelijke effecten van de activiteit

op de natuur moeten bovendien worden gemitigeerd. De kernkwaliteiten en omgevingscondities vormen het toetsingskader. De initiatiefnemer dient onderzoek te doen naar eventuele significant negatieve effecten die een activiteit kan hebben op het NNN.

Overige natuurgebieden

Buiten de bescherming van de Wet natuurbescherming en het NNN bevinden zich ook natuurgebieden beschermd middels provinciaal beleid, veelal beschreven in Omgevingsplannen of Streekplannen. In dit provinciale beleid is de bescherming van bijvoorbeeld ganzenfoerageergebied en weidevogelgebied uitgewerkt.

Rode Lijst

Rode Lijst soorten zijn soorten die zijn opgenomen op officiële, door het parlement bekrachtigde en in de Staatscourant gepubliceerde, lijsten van soorten die gevoelig of kwetsbaar zijn of zelfs direct in hun voortbestaan bedreigd worden. De bedreigde dier- en plantensoorten op de Rode Lijsten hebben geen juridische status, tenzij ze ook in de wet zijn opgenomen.

De aanwijzing van nationale soorten is mede gebaseerd op de status die de soorten in de rode lijsten hadden ten tijde van het opstellen van de Wnb.

BIJLAGE 2

LIJSTEN BESCHERMDE SOORTEN

Soorten beschermd onder paragraaf 3.2 van de Wet natuurbescherming (artikel 3.5 en 3.8)

Nederlandse naam Latijnse naam

Planten (4)

Drijvende waterweegbree	Luronium natans
Groenknolorchis	Liparis loeselii
Kruipend moerasscherm	Aptum repens
Zomerschroeforchis	Spiranthes aestivalis

Zoogdieren terrestrisch (8)

Bever	Casor fiber
Hamster	Cricetus cricetus
Hazelmuis	Muscardinus avellanarius
Eurazische lynx	Lynx lynx
Noordse woelmuis	Microtus oeconomus
Otter	Lutra lutra
Wilde kat	Felis silvestris
Wolf *)	Canis lupus

Vleermuizen (22)

Bechsteins vleermuis	Myotis bechsteinii
Bosvleermuis	Nyctalus leisleri
Brandts vleermuis	Myotis brandtii
Franjesaart	Myotis nattereri
Gewone baardvleermuis	Myotis mystacinus ssp. mystacinus
Gewone dwergvleermuis	Pipistrellus pipistrellus
Gewone grootoorvleermuis	Plecotus auritus
Grijze grootoorvleermuis	Plecotus auritus
Grote hoefijzerneus	Rhinolophus ferrumequinum
Grote rosse vleermuis	Nyctalus lasiopterus
Ingekorven vleermuis	Myotis emarginatus
Kleine dwergvleermuis	Pipistrellus pygmaeus
Kleine hoefijzerneus	Rhinolophus hipposideros
Laavlieger	Eptesicus serotinus
Meervleermuis	Myotis dasycneme
Mopsvleermuis	Barbastella barbastellus
Noordse vleermuis	Eptesicus nilssonii
Rosse vleermuis	Nyctalus noctula
Ruige dwergvleermuis	Pipistrellus nathusii
Tweekleurige vleermuis	Vespertilio murinus
Vale vleermuis	Myotis myotis
Wauervleermuis	Myotis daubentonii

Zoogdieren marien (5)

Bruinvot	Phocoena phocoena
Gewone dolfin	Delphinus delphis
Tuimelaar	Tursiops truncatus
Witflankdolfin	Lagenorhynchus acutus
Witsnuitdolfin	Lagenorhynchus albotrochus

Vissen (2)

Houting	Coregonus oxyrinchus
Steur	Acipenser sturio

Amfibieën (8)

Boomkikker	Hyla arborea
Geelbuikvuurpad	Bombina variegata
Hefkikker	Rana arvalis
Kamsalamander	Triturus cristatus
Knoflookpad	Pelobates fuscus
Poelkikker	Rana lessonae
Rugstreeppad	Bufo calamita
Vroedmeesterpad	Alytes obstetricans

Reptielen (3)

Gladde slang	Coronella asurtaca
Muurhagedis	Podarcis muralis
Zandhagedis	Lacerta agilis

Vlinders (7)

Donker pimpernelblauwje	Maculinea nausthous
Groete vuurvinder	Lycaena dispar
Moerasparelmoervinder *)	Euphydryas aurinia
Pimpernelblauwje	Maculinea teletus
Teuntsbloempijlstaart	Proserpinus proserpina
Tijmblauwje *)	Maculinea arion
Zilverstreephoofbeestje *)	Coenonympha hero

Libellen (8)

Bronslibel *)	Oxygasera curditi
Gaffellibel	Ophogomphus cecilia
Gevleete witsnuitlibel	Leucorrhinia pectoralis
Groene glazenmaker	Aeshna viridis
Noordse winterjuffer *)	Sympecma paedisca
Ooseltjke witsnuitlibel *)	Leucorrhinia albifrons
Rietrombout	Gomphus flavipes
Sterltjke witsnuitlibel	Leucorrhinia caudalis

Kevers (5)

Brede geelrandwaterroofkever	Dytiscus laetivimus
Gestreepte waterroofkever	Graphoderus bilineatus
Heldenbok	Cerambyx cerno
Juchdeerkever	Osmoderma eremita
Vermiljoenkever	Cucujus cinnabarinus

Overige soorten (2)

Bazalfse stroommossel	Unio crassus
Platte schijfhoren	Anisus vorticulus

*) Soorten verdwenen uit Nederland maar die toch beschermd zijn op grond van artikel 3.5 en 3.8 omdat er een gereede kans op terugkeer bestaat

Soorten beschermd onder paragraaf 3.3 van de Wet natuurbescherming (artikel 3.10 en 3.11)

Nederlandse naam	Ladijnse naam				
Planten (76)					
Akkerboerbloem *)	Ranunculus arvensis	Smalle raai *)	Galeopsis angustifolia	Hazelworm	Anguis fragilis
Akkerdoornzaad *)	Torilis arvensis	Spits havikskruid *)	Hieracium lacucella	Levendbarende hagedis	Lacerta vivipara
Akkerogenroost *)	Odonites vernus vernus	Steenbraam *)	Rubus saxatilis	Ringslang	Natrix natrix
Bekliede ogenroost *)	Euphrasia rosakoviana	Stijve wolfsmelk *)	Euphorbia serotica		
Berggamander *)	Teucrium montanum	Tengere distel *)	Carduus tenuiflorus	Vissen (6)	
Bergnachtorchts *)	Platanthera chlorantha	Tengere veldmuur *)	Minuartia hybrida	Beekdonderpad	Cottus rhenanus
Blaasvaren	Cystopteris fragilis	Trogamander *)	Teucrium borys	Beekpriik	Lamprologus planeri
Blauw gutchelheil *)	Anagallis arvensis foemina	Veenbloembies *)	Scheuchzeria palustris	Elrits	Phoxinus phoxinus
Bokkenorchts *)	Himantoglossum hircinum	Vitegenorchts	Ophrys insectifera	Gestuppelde alver	Alburnoides bipunctatus
Bosboerbloem *)	Ranunculus pol. nemorosus	Vroege ereprijs *)	Veronica praecox	Groene modderkrutjer	Misgurnus fossilis
Bosdravik *)	Bromopsis r. benekenti	Wilde averuik *)	Arenaria c. campestris	Kwabaal *)	Lota lota
Brave hendrik *)	Chenopodium bonus-henricus	Wilde ridderspoor *)	Consolida regalis		
Brede wolfsmelk *)	Euphorbia platyphyllos	Wilde weik *)	Melampyrum arvense	Vlinders (20)	
Breed wollegras *)	Eriophorum latifolium	Wolfskers *)	Atropa bella-donna	Aardbeetvlinder *)	Pyrgus malvae
Bruinrode wespiorchts	Eptactis atrorubens	Zandwolfsmelk *)	Euphorbia seguieriana	Bosparelmoer-vlinder *)	Melitaea athalia
Dennenorchts *)	Goodyera repens	Zinkvoelje	Viola lutea calaminaria	Bruin dikkopje	Erynnis iages
Dreps *)	Bromus secalinus	Zweedse kornoelje *)	Cornus suecica	Bruine etkenpage *)	Sagittaria filix
Echte gamander *)	Teucrium cham. germanicum			Dulparelmoer-vlinder *)	Argynnis niobe
Franjegenstaen	Gentiana ciliata	Zoogdieren terrestriek (31)		Gentiaanblauwe *)	Maculinea alcon
Geelgroene wespiorchts *)	Eptactis muellert	Aardmuis	Microtus agrestis	Groene parelmoer-vlinder *)	Argynnis aglaja
Geplootde vrouwenmansel *)	Alchemilla subcrenata	Boommarter	Maris maris	Groene vos *)	Nymphalis polychloros
Geande veldsla *)	Valeriana dentata	Bosmuis	Apodemus sylvaticus	Groene weerschijn-vlinder *)	Apatura iris
Gevekt zonneroosje *)	Tuberaria guttata	Bunzing	Musela puortus	Iepenpage	Sagittaria w-album
Glad biggenkruid *)	Hypochaeris glabra	Damhert	Dama dama	Kleinne heivlinder *)	Hipparchia satulius
Gladde zegge *)	Carex laevigata	Das	Meles meles	Kleinne Ijvogel-vlinder *)	Limenitis camilla
Groene nachtorchts	Coeloglossum vitide	Dwergmuis	Micromys minutus	Kommavilinder *)	Hesperia comma
Groensteel *)	Asplenium vitide	Dwergspitsmuis	Sorex minutus	Sleedoorpage *)	Thecla betulae
Groot spiegelklokje *)	Legousia speculum-venerts	Edelhert	Cervus elaphus	Spiegeldikkopje *)	Heeroperius morpheus
Grote bosgaardbet *)	Fragaria moschata	Eekhoorn	Sciurus vulgaris	Veenbesblauwe *)	Plebeus opdele
Grote leeuwenklauw *)	Aphanes arvensis	Egel	Eriaceus europaeus	Veenbesparelmoer-vlinder	Boloria aquilonaris
Honingorchts	Hemintum monorchts	Eikelmuis	Elomys quercinus	Veenhooftbeeseje	Coenonympha tullia
Kalkboerbloem *)	Ranunculus polyanthenos ssp. polyanthenoides	Gewone bosspitsmuis	Sorex araneus	Veldparelmoer-vlinder	Melitaea cinxia
Kalkkeurp *)	Centaurea calcitrapa	Grote bosmuis	Apodemus flavicollis	Zilveren maan *)	Boloria selene
Karhutæranjer *)	Dianthus carthusianorum	Haas	Lepus europaeus		
Karwtjsele *)	Selinum carvifolia	Hermelijn	Musela erminea	Libellen (8)	
Kleinne ereprijs *)	Veronica verna	Hutspitsmuis	Crocidura russula	Beekrombout *)	Gomphus vulgatus
Kleinne Schorseneer *)	Scorzenera humilis	Konijn	Oryzolagus cuniculus	Bosbeekjuffer *)	Calopteryx vitro
Kleinne wolfsmelk *)	Euphorbia exigua	Molmuis *)	Arvicola scherman	Donkere waterjuffer *)	Coenagrion armatum
Kluwenklokje	Campanula glomerata	Ondergrondse woelmuis	Microtus subterraneus	Gevekte glanslibel *)	Somatochlora flavomaculata
Knollathyrus *)	Lathyrus linifolius	Ree	Capreolus capreolus	Gewone bronlibel *)	Cordulegaster boltonii
Knolspirea *)	Filipendula vulgaris	Rosse woelmuis	Clethrionomys glareolus	Hoogveenglanslibel *)	Somatochlora arctica
Korensla *)	Amosotis minima	Steenmarter	Maris foena	Kempense heidelibel *)	Sympetrum
Kranskarwtj *)	Carum veridicillium	Tweekleurige bosspitsmuis	Sorex coronatus	Speerwaterjuffer *)	Coenagrion hastulatum
Krupplijn *)	Thymus praecox	Veldmuis	Microtus arvalis		
Lange zonnedaaw	Drosera longifolia	Veldspitsmuis	Crocidura leucodon	Kevers (1)	
Liggende ereprijs *)	Veronica prostrata	Vos	Vulpes vulpes	Vliegend hert	Lucanus cervus
Moeragamander *)	Teucrium scordium	Waterspitsmuis	Neomys fodiens		
Muurbloem	Erysimum cheiri	Wezel	Musela nivalis	Overige soorten (1)	
Naakte lathyrus *)	Lathyrus aphaca	Wild zwijn	Sus scrofa	Europese rivierkreeft	Asiacus asiacus
Naaldenkervel *)	Scandix peccen-venerts	Woelrat	Arvicola terrestis		
Prijscheefkelk	Arabis h. sagittata				
Roggeleite *)	Lilium bulbiferum croceum	Zoogdieren marien (2)			
Rood peperboompje *)	Daphne mezereum	Gewone zeehond	Phoca vitulina		
Rozenkransje *)	Anemaria dioica	Grijze zeehond	Halichoerus grypus		
Ruw parelzaad *)	Lithospermum arvense				
Stofzaad *)	Monoetropa hypopterys	Amfibieën (8)			
Scherpkruid *)	Asperugo procumbens	Alpenwater-salamander	Triturus alpestris		
Schubvaren	Ceserach officinarum	Bruine kikker	Rana temporaria		
Schubzegge *)	Carex leptocarpa	Gewone pad	Bufo bufo		
		Kleinne water-salamander	Triturus vulgaris		
		Meerkikker	Rana ridibunda		
		Middelse groene kikker	Rana klepton esculenta		
		Vinpoosalamander	Triturus helveticus		
		Vuursalamander	Salamandra salamandra		
		Reptielen (4)			
		Adder	Vipera berus		

*) soort die geen wettelijke bescherming had onder de Flora- en faunawet

BIJLAGE 3

JAARROND BESCHERMDE NESTEN IN OVERIJSEL

Mogelijk dat in de loop der tijd per provincie de lijst met jaarrond beschermde nesten wordt aangepast. Voor een actuele stand van zaken dient altijd de stand van zaken in de desbetreffende provincie bekeken te worden.

#	Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Categorie
1	Boerenzwaluw	<i>Hirundo rustica</i>	3
2	Boomvalk	<i>Falco subbuteo</i>	4
3	Bosuil	<i>Strix aluco</i>	3
4	Buizerd	<i>Buteo buteo</i>	4
5	Gierzwaluw	<i>Apus apus</i>	2
6	Grote gele kwikstaart	<i>Motacilla cinerea</i>	3
7	Havik	<i>Accipiter gentilis</i>	4
8	Huismus	<i>Passer domesticus</i>	2
9	Huiszwaluw	<i>Delichon urbicum</i>	2
10	Kerkuil	<i>Tyto alba</i>	3
11	Oehoe	<i>Bubo bubo</i>	3
12	Ooievaar	<i>Ciconia ciconia</i>	3
13	Raaf	<i>Corvus corax</i>	4
14	Ransuil	<i>Asio otus</i>	4
15	Roek	<i>Corvus frugilegus</i>	2
16	Slechtvalk	<i>Falco peregrinus</i>	3
17	Sperwer	<i>Accipiter nisus</i>	4
18	Steenuil	<i>Athene noctua</i>	1
19	Torenvalk	<i>Falco tinnunculus</i>	4
20	Wespendief	<i>Pernis apivorus</i>	4
21	Zeearend	<i>Haliaeetus albicilla</i>	4
22	Zwarte specht	<i>Dryocopus martius</i>	3
23	Zwarte wouw	<i>Milvus migrans</i>	4
24	Blauwe reiger	<i>Ardea cinerea</i>	5
25	Bonte vliegenvanger	<i>Ficedula hypoleuca</i>	5
26	Boomklever	<i>Sitta europaea</i>	5
27	Boomkruiper	<i>Certhia brachydactyla</i>	5
28	Draaihals	<i>Jynx torquilla</i>	5
29	Gekraagde roodstaart	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	5
30	Glanskop	<i>Parus palustris</i>	5
31	Grauwe vliegenvanger	<i>Muscicapa striata</i>	5
32	Groene specht	<i>Picus viridis</i>	5
33	Grote bonte specht	<i>Dendrocopos major</i>	5
34	Grutto	<i>Limosa limosa</i>	5
35	Djsvogel	<i>Alcedo atthis</i>	5
36	Kleine bonte specht	<i>Dryobates minor</i>	5
37	Kortsnavelboomkruiper	<i>Certhia familiaris macrodactyla</i>	5
38	Middelste bonte specht	<i>Dendrocopos medius</i>	5
39	Oeverzwaluw	<i>Riparia riparia</i>	5
40	Ringmus	<i>Passer montanus</i>	5
41	Spreeuw	<i>Sturnus vulgaris</i>	5
42	Tapuit	<i>Oenanthe oenanthe</i>	5
43	Tureluur	<i>Tringa totanus</i>	5
44	Veldleeuwerik	<i>Alauda arvensis</i>	5
45	Wulp	<i>Numenius arquata</i>	5
46	Zomertortel	<i>Streptopelia turtur</i>	5
47	Zwarte mees	<i>Periparus ater</i>	5
48	Zwarte roodstaart	<i>Phoenicurus ochruros</i>	5

Cat. 1: Nesten die gedurende het broedseizoen in gebruik zijn als nest en buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats

Cat. 2: Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar

Cat. 3: Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar

Cat. 4: Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen

Cat. 5: Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen

Deze lijst met vogelsoorten maakt onderdeel uit van de beleidsregel Natuur Overijssel 2019. Kijk voor nadere informatie in de handreiking "Soortenbescherming in Overijssel; Handreiking voor het aanvragen van een ontheffing" op de website <http://www.overijssel.nl/loket/vergunning/milieu-natuur/wet-3/>

BIJLAGE 4

BRONNEN

www.geo.overijssel.nl
www.natura2000.nl
www.NDFF.nl
www.nederlandsesoorten.nl
www.ravon.nl
www.synbiosys.alterra.nl
www.sovon.nl
www.vleermuizenindestad.nl
www.vogelbescherming.nl
www.vogelvisie.nl
www.zoogdiervereniging.nl